

Деятелност на предприятията, преработващи плодове и зеленчуци в България през 2002 година

През 2002 година 138 предприятия са преработили около 50 хил. тона пресни плодове и 270 хил. тона зеленчуци.

Най-голям дял от **преработените плодове** заемат прасковите - 31%, следвани от ябълките - 19% и сливите и черешиите - по 10%. През 2002 година са произведени повече от 31 хил. тона готова продукция от плодове. Консервите (вкл. конфитюри и компоти) представляват почти 50% от тази продукция, замразените продукти - 25%, а плодовите концентрати (вкл. сокове) - 10%. 1/3 от готовата продукция е предназначена за износ.

Доматите заемат 73% от **преработените зеленчуци**, а пиперът - 11%. От 159 хил. тона готова зеленчукова продукция 75% са консерви, 14% - сокове и концентрати. 18% от готовата продукция е предназначена за износ.

Предприятия, преработващи плодове и зеленчуци има във всички административни области без Видин, Добрич и Смолян. Най-голям е броят на действащите предприятия на територията на област Пловдив (23%) и област Стара Загора (9%). Останалите са разпределени равномерно в 23 области.

Почти всички предприятия са регистрирани по Търговския закон. 17% от тях са еднолични търговци. Само 3.6% водят едностранно счетоводство, а останалите - двустранно счетоводство. 2/3 от предприятията, преработващи плодове и зеленчуци, са регистрирани съгласно изискванията на чл.12 от Закона за храните.

Необходимо е да се имат предвид следните факти:

- Това е втората анкета за дейността на предприятията, преработващи плодове и зеленчуци в България, проведена от дирекция "Агrostатистика" при Министерството на земеделието и горите.
- От 141 предприятия, работещи през 2002 година, три важни за отрасъла производствени единици отказаха да отговорят на въпросите, въпреки гаранцията за конфиденциалност на индивидуалните данни.
- Техните данни не са включени в резултатите, публикувани тук. Въпреки липсата на тази информация, представените цифри могат да се приемат като добри индикатори за нивото на дейността в бранша.

Постоянна производствена дейност имат 42% от предприятията – с 4% повече от предходната година. 58% от действащите производствени единици през 2002 година имат сезонна дейност - между 1 и 10 месеца.

През 2002 година, 13 предприятия преустановяват дейността си, но се включват 13 нови, с по-голям капацитет на производствени мощности. В следствие на това, окончателният брой на действащите производствени единици в страната остава непроменен, но производствените мощности за преработка на плодове и зеленчуци, обявени от предприятията, е над 761 хил. тона – с около 10% повече от 2001 година.

54 от предприятията в отрасъла, преработват едновременно плодове и зеленчуци.

71 са предприятията, преработващи плодове през 2002 година

14 са предприятията, преустановили дейността си по преработка на плодове през 2002 година. Преработени са 50 хил. тона пресни плодове – с 18% по-малко от предходната година. Около 40% от суровината е изкупена директно от местни производители. Частта, осигурена от търговци на едро или посредници, представлява 1/5 от общия обем.

Вносът на плодове осигурява близо 17% от количествата за преработка, като най-голям е дялът на ябълките.

Около 10.8 хил. тона от плодовете са преработени на ишлеме, с 30% повече от предходната година. От тях само около 200 тона плодове са доставени за преработка на ишлеме от други предприятия от същия отрасъл. Останалото преработено количество на ишлеме е предназначено за клиенти извън сектора.

В производството на продукти от праскови са използвани 850 тона пулп (пюре от праскови), като 35% е от внос.

Пет вида плодове (ябълки, праскови, сливи, череши и вишни) представляват 85% от общото количество преработени плодове.

За да се запълни търсенето и производствената програма през 2003 година, предприятията, преработващи плодове се нуждаят от голямо увеличение на количеството пресни плодове (40%).

Методология на анкетата

Изчерпателност: Списъкът на предприятията е съставен с помощта на Съюза на производителите на консерви в България и на наличната административна информация в областните дирекции “Земеделие и гори”. Попълнени са 138 анкетни карти.

Анкетната карта се състои от четири страници, съдържа 15 въпроса за капацитета на производствените мощности на предприятията, преработващи плодове и зеленчуци, доставените за преработка и преработени количества плодове и зеленчуци и реализация на произведената продукция.

Управление на анкетата: анкетата е организирана и проведена от дирекция “Агrostатистика” при МЗГ през месец май 2003 година. Експертите по агrostатистика към областните дирекции “Земеделие и гори” (с изключение на области Пловдив и Стара Загора) са провели интервю с ръководителите на предприятията, преработващи плодове и зеленчуци на територията на областта им. В области Пловдив и Стара Загора, поради по-големия брой предприятия, информацията е събрана с помощта на специално обучени анкетъори.

Обхват на анкетата: проведената анкета може да се приеме като отраслова. Анкетирани са всички предприятия, които имат като основна или второстепенна дейност преработката на пресни плодове и/или зеленчуци

121 са предприятията, преработващи зеленчуци през 2002 година

През 2002 година са преработени 270 хил. тона пресни зеленчуци - с 12% повече от предходната година. Делът на домати, доставени за преработка е 73% от общото количество зеленчуци, следвани от пипера - 11%.

55% от зеленчуците за преработка са изкупени от търговци на едро и посредници. Директно от производители са доставени 31%, а 7% от зеленчуците са от внос. Количеството зеленчуци, преработени на ишлеме, се запазва същото както през 2001 година – 16 хил. тона. Четири вида зеленчуци (домати, пипер, корнишони, картофи) представляват 88% от общото количество преработени зеленчуци.

В производството на домати продукти са използвани близо 4 000 тона доматиен концентрат, като 11% е от внос, със съдържание на сухо вещество по-голямо от 12%.

За 2003 година прогнозата на преработвателите на зеленчуци е по-оптимистична, в сравнение с 2002 година. Те обявяват, че се нуждаят от 20% повече суровини за преработка.

Производство на готова продукция от плодове и зеленчуци през 2002 година

През 2002 година готовата продукция от плодове е над 31 хил. тона - 18% по-малко от предходната 2001 година. Делът на консервите (вкл. конфитюри и компоти) се запазва и те представляват 49%, а замразените продукти заемат 25%. Тези два основни продукта съставят към 75% от произведената продукция от плодове. Вложени са 9 хил. тона праскови в производството на 8 660 тона готови продукти от праскови. Делът на прасковите в захарен сироп и/или в натурален плодов сок е 80%.

Код	Преработена продукция от праскови	Вложена суровина (в т.ч. от внос) тона	Производство тона
1	Праскови в захарен сироп и/или в натурален плодов сок	7 186	7 550
2	Други продукти от преработени праскови	1 815	1 111
99	Общо:	9 001	8 660

Източник: МЗГ, дирекция "Агостатистика" – Наблюдение на предприятията, преработващи плодове и зеленчуци – 2002 г.

Увеличение се забелязва в готовата продукция от зеленчуци - 167 хил. тона (6% спрямо 2001 година). Консервите заемат 75%, соковете и концентратите представляват 15%, а замразените продукти - 7.6%. Произведени са 86 хил. тона домати продукти, като вложената суровина в тях е 198 хил. тона домати. Най-висок е делът на предназначения за преработка домати във вид на домати концентрат (68% от общото количество домати). Вложени са 46 хил. тона домати в производството на небелени домати и е получена 44 хил. тона готова продукция. Тези два вида продукти представляват 75% от общото количество домати продукция.

Код	Преработена продукция от домати	Вложена суровина (в т.ч. от внос) тона	Производство тона
1	Белени домати	765	648
2	Небелени домати	46 356	44 235
3	Сок от домати (съдържание на сухо вещество < 12%)	468	289
4	Доматен концентрат (съдържание на сухо вещество < 12%)	135 425	20 947
5	Кетчуп	648	2 091
6	Замразени домати	577	497
7	Сушени домати	196	11
8	Други домати продукти	14 049	17 427
99	Общо:	198 484	86 145

Източник: МЗГ, дирекция "Агостатистика" – Наблюдение на предприятията, преработващи плодове и зеленчуци – 2002 г.

Статистическа тайна

За да се гарантира конфиденциалността на индивидуалните данни, някои данни не могат да бъдат публикувани и са заместени със "S". Този символ е използван в следните случаи:

- Има по-малко от 3 производствени единици в разглежданата категория.
- Една производствена единица от разглежданата категория представлява повече от 85% от дейността на цялата категория.

Незначителните цифри са заменени с "///".

Реализация на готовата продукция през 2002 година

Готовата продукция от преработени плодове и зеленчуци, предназначена за собствена консумация и търговията на дребно, е с твърде нисък процент.

През 2002 година делът на изнесеното количество преработени плодове (1/3 от продукцията) се запазва като през 2001 година. Продажбите на вътрешния пазар и преразпределението на продукцията от плодове между производители заемат средно по 28%.

Преработените зеленчуци се реализират главно на вътрешния пазар - 65%. Износът представлява 18%.

Реализация на преработените плодове и зеленчуци, произведени през 2002 година - % от производството

Предназначение на продуктите	Продукти от плодове	Продукти от зеленчуци
Собствена консумация	0%	0%
Преразпределение между производители	27%	3%
Търговска мрежа	29%	65%
Износ	37%	18%
Количества на склад към 31.12.2002 г.	6%	14%
Общо:	100%	100%

Източник: МЗГ, дирекция "Агостатистика" – Наблюдение на предприятията, преработващи плодове и зеленчуци – 2002 г.

Използване на статистическата информация

Резултатите от анкетите, проведени от дирекция "Агостатистика" при МЗГ, са основен източник на информация при преговорите с Европейския съюз по глава "Земеделие". Определянето на производствените квоти за България в различни сектори ще се основава на посочените данни в областта на земеделието, получени по съпоставими методики на събиране на информация в България и Европейския съюз.

Основни видове преработени плодове през 2002 година

Наименование	Брой преработватели	Произведени от преработвателя	Внесени	Изкупени директно от производители	Доставени чрез търговци	Преработени на ишлема	Общо	
		хил. тона	хил. тона	хил. тона	хил. тона	хил. тона	Количество хил. тона	%
Праскови	28	0.00	0.88	0.84	6.75	7.04	15.51	31%
Ябълки	19	0.00	4.90	4.24	0.28	0.13	9.55	19%
Череши	19	0.00	1.05	3.42	0.22	0.40	5.08	10%
Сливи	47	0.17	0.21	3.08	0.60	0.90	4.96	10%
Вишни	28	0.01	1.07	2.32	0.68	0.36	4.43	9%
Кайсии	28	0.05	0.10	2.41	0.23	0.39	3.17	6%
Ягоди	26	0.21	0.00	1.59	0.06	0.84	2.70	5%
Къпина	16	0.13	0.00	1.04	0.06	0.31	1.54	3%
Други	///	0.10	0.25	1.32	0.62	0.41	2.71	5%
Общо:	71	0.67	8.46	20.26	9.49	10.77	49.65	100%
	%	1%	17%	41%	19%	22%	100%	

Източник: МЗГ, дирекция "Агостатистика" – Наблюдение на предприятията, преработващи плодове и зеленчуци – 2002 г.

Основни видове преработени зеленчуци през 2002 година

Видове зеленчуци	Брой преработватели	Произведени от преработвателя	Внесени	Изкупени директно от производители	Доставени чрез търговци	Преработени на ишлема	Общо	
		хил. тона	хил. тона	хил. тона	хил. тона	хил. тона	Количество хил. тона	%
Домати	78	1.81	9.02	50.36	130.57	5.85	197.61	73%
Пипер - сладък	82	0.60	4.65	18.95	1.60	2.87	28.67	11%
Корнишони	47	0.07	0.17	5.88	0.59	1.41	8.11	3%
Картофи	8	0.00	4.00	1.95	0.02	0.00	5.96	2%
Лук кромид - зрял	34	0.53	0.00	2.21	1.93	0.03	4.70	2%
Бамя	7	0.00	0.00	0.78	0.00	2.01	2.78	1%
Патладжан	31	0.00	0.09	1.79	0.77	0.01	2.67	1%
Градински фасул - зелен	25	0.24	0.01	1.45	0.02	0.18	1.90	1%
Градински грах	21	0.94	0.08	0.59	0.04	0.16	1.80	1%
Гъби	22	0.39	0.00	0.65	0.61	0.10	1.75	1%
Сладка царевича	6	0.06	0.00	1.45	0.00	0.08	1.58	1%
Моркови	37	0.08	0.07	0.82	0.35	0.05	1.36	1%
Тиквички	10	0.00	0.00	1.10	0.00	0.00	1.10	0%
Лют пипер	30	0.02	0.02	1.04	0.00	0.06	1.13	0%
Други	///	0.42	0.91	4.01	0.79	2.98	9.11	3%
Общо	121	5.14	19.02	83.01	147.29	15.77	270.23	100%
	%	2%	7%	31%	55%	6%	100%	

Източник: МЗГ, дирекция "Агостатистика" – Наблюдение на предприятията, преработващи плодове и зеленчуци – 2002 г.

Основна продукция от преработка на плодове и зеленчуци през 2002 година

Произведена продукция	Ед. мярка	Пресно пакетиран	Замразени	Сушени	Туршии	Консерви	Концентрати и сокове	Други продукти	Общо
От плодове	Хил. тона	0.32	7.99	0.15	///	15.36	2.97	4.62	31.41
От зеленчуци	Хил. тона	0.40	9.92	0.46	0.64	126.14	23.07	6.62	167.24
От плодове и зеленчуци	Хил. тона	///	///	///	///	s	///	///	s
От гъби	Хил. тона	0.29	///	///	///	1.16	///	///	1.62

Източник: МЗГ, дирекция "Агостатистика" – Наблюдение на предприятията, преработващи плодове и зеленчуци – 2002 г.

Редакционно публикацията е завършена на 15.06.2003 година Отговорник на публикацията: Нели Георгиева Редакция: МЗГ, дирекция "Агостатистика" и LANDSIS g.e.i.e. Композиция и печат: МЗГ, дирекция "Агостатистика"	За повече информация : МЗГ, дирекция "Агостатистика" (вж. Публикация N 26 – Октомври 2002) Тел./факс : 980 82 94 ; e-mail : agrostat@mzgar.government.bg